

Државен завод
за статистика

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

Статистичко истражување за отпад по сектори на економска активност

ЖС_ЖС.О.1_А_МК_2022_1

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

1	Контакт
1.1	Организација/ институција за контакт
Државен завод за статистика	
1.2	Организациска единица за контакт
Одделение за животна средина, енергетика и транспорт	
1.3	Лице за контакт
Сузана Стојановска	
1.4	Звање на лицето за контакт
Советник	
1.5	Поштенска адреса
ул. „Даме Груев“ бр. 4, 1000 Скопје, Република Северна Македонија	
1.6	Електронска адреса
suzana.stojanovska@stat.gov.mk	
1.7	Телефонски број
00389 2 3295 650	
1.8	Факс
00389 2 3111 336	
2	Ажурирање метаподатоци
2.1	Последна потврда на метаподатоците
29/03/2024	
2.2	Последна објава на метаподатоците
29/03/2024	
2.3	Последно ажурирање на метаподатоците

29/03/2024

3 Статистичка презентација

3.1 Опис на податоците

Податоците за отпад според сектори на економска активност ги прикажуваат количествата на создаден отпад, третиран отпад и број и капацитети на инсталации за третман на отпад.

Податоците за создаден отпад се распределени според изворотот (19 економски активности според класификацијата НКД Рев.2 и активности на домаќинствата) и според категории на отпад (според Европската класификација на отпад за статистички цели).

Податоците за третман на отпадот се поделени во пет видови на третман (обновување, согорување заради добивање енергија, друго согорување, рециклирање и депонирање во и над земјата.

Податоците за создаден и третиран отпад се распределени во групи на опасен и неопасен отпад.

Индикатори кои се пресметуваат и објавуваат:

-Создавање отпад со исклучок на големите минерални отпадоци според опасноста

-Стапка на отпад отстранет на депонија со исклучок на големиот минерален отпад

3.2 Систем на класификации

Национална класификација на дејности, НКД Рев.2 усогласена со европската класификација NACE Rev. 2 од 01.01.2008 г.

Номенклатура на територијалните единици за статистика, НТЕС

Статистичка класификација на отпад, СКОТ

Листа на видови отпад, ЛВО

3.3 Опфат на сектор/и

Опфатени се деловни субјекти со 10 и повеќе вработени со економска активност во секторите А/А до У/Р според НКД Рев. 2.

3.4**Статистички концепти и дефиниции**

Податоците за создавање на отпад се поделени според изворот (економски активности според класификацијата НКД Рев. 2 и активности на домаќинствата) и според категориите на отпад според Европската класификација на отпад за статистички цели (EWC-Stat).

Информациите за третман на отпадот се поделени според видот на третман (обновување, согорување со обновување на енергија, друго согорување, депонирање во и над земјата) и според категории на отпад. Сите вредности се мерени во тони отпад.

Создавање на отпад

Количеството на создаден отпад е важен индикатор за следење на особините на потрошувачка или ефикасноста на ресурси на индустриското производство. Може да се користи за мерење на порастот или намалувањето на отпадот со тек на време како и разликата во создавање меѓу земјите.

Третман на отпад

Собирањето на податоци за третман на отпад е тесно поврзано со дефинициите на Waste Framework Directive (2008/98/EC) и листите на операциите за третман поставени во Анекс I (Операции за отстранување) и Анекс II (Операции за обновување) на Директивата.

Обновување значи секоја операција од која главниот резултат е отпад што служи за корисна цел со заменување на други материјали, кој во спротивно би бил користен да исполн определена функција, или отпад што е подготвен да ја исполни таа функција, во фабриката или во пошироката економија.

Отстранување значи секоја операција што не е обновување дури и каде што операцијата подразбира рекултивација на супстанции или енергија како секундарна последица.

Дефиниции:

Отпад е материјал или предмет од една од групите на отпад наведени во Листата на отпад (Commission Decision of 18 December 2014 како дополнување на 2000/532/EC на листата на отпад според Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council), кој сопственикот го исфрла или има намера или е потребно да го отстрани. За да се заштити животната средина или други јавни користи, отпадот мора да биде собран, даден за обработка или отстранување, преработен или отстранет на пропишан начин. .

Опасен отпад е отпад кој прикажува една или повеќе од опасните својства наведени во анексот на Regulation (EU) No. 1357/2014 од 18 December 2014, што го заменува анексот III на Directive 2008/98 / EC of the European Parliament and of the Council за отпад и укинува одредени директиви.

Листа на отпад (LoW) е листа на опасен и неопасен отпад дефинирана со Commission Decision of 18 December 2014 што ја заменува и дополнува Decision 2000/532/EC на листата на отпад согласно Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council. Отпадот се класифицира во групи според неговото потекло. Покрај името, секој отпад има и шестцифрен број. Ако отпадот е опасен, бројот е проследен со ѕвездичка. Создавачот на отпад е одговорен за класификација на отпадот во соодветната група.

Управување со отпад опфаќа собирање, транспорт, обновување и отстранување на отпадот, вклучително и надзор на таквите операции и последователна грижа на местата за одлагање и на дилер или посредник.

Собирање на отпад е отпад под претпоставка, вклучувајќи го и неговото претходно складирање за потребите на транспортот, до објект за третман на отпад.

Третман на отпад вклучува операции за обновување или отстранување, вклучително и подготовка за обновување или отстранување. Изведувачот на третман на отпад може да започне со активности за третман на отпад откако ќе добие еколошка дозвола за третман на отпад од Министерството за животна средина и просторно планирање.

Обновување на отпад е постапка чиј главен резултат е тоа што отпадот корисно се применува во објектот во кој е преработен или во други економски активности на начин што ги заменува другите материјали кои инаку би се користеле за исполнување одредена функција, или подготвени да ја исполнат оваа функција. Списокот на постапки за обновување е даден во Анекс 2 на Регулативата за отпад, но тоа не исклучува други можни постапки за обновување. Во еколошката дозвола за искористување на отпадот се утврдува шифра (R), според која преработувачот го обновува отпадот.

Рециклирање е секоја операција за обновување со која отпадните материјали повторно се преработуваат во производи, материјали или супстанции без разлика дали се за оригинални или за други цели. Вклучува преработка на органски материјал, но не вклучува обновување на енергија и преработка во материјали што треба да се користат како горива или за операции за затрупување.

Одлагање/отстранување на отпад е постапка која не е обновување, дури и ако е секундарна последица на рекултивација на супстанции или енергија. Списокот на постапки за отстранување е даден во Анекс 3 на Регулативата за отпад (OJ RS, бр. 37/15 и 69/15), но тоа не исклучува други можни постапки за отстранување. Во еколошката дозвола за отстранување на отпад е утврдена шифра (D), според која отстранувачот го одлага отпадот.

Депонија е место за отстранување на отпад за отстранување на отпадот на или во земја (т.е. под земја), вклучително и внатрешни локации за одлагање на отпадот (т.е. депонија каде што производителот на отпад врши сопствено отстранување на отпадот на местото на производство) и постојана локација (т.е. повеќе од една година) која се користи за привремено складирање на отпад.

3.5 Статистичка единица

Претпријатија

3.6 Статистичка популација

Сите деловни субјекти/локални единици (со 10 и повеќе вработени) чија што активност предизвикува создавање, преработка, отстранување отпад и собирање на отпад, што припаѓаат во секторите A/A до U/P, според НКД Рев. 2.

3.7 Референтна област

НТЕС 1 и 2 (Република Северна Македонија)	
3.8	Временска покриеност
Од 2008 година понатаму.	
3.9	Базен период
Не е применливо	
4	Единица на мерење
Тони.	
5	Референтен период
Календарска година.	
6	Институционален мандат
6.1	Законски акти и други договори
НАЦИОНАЛНА ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА Закон за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/1997, 21/2007, 51/2011, 104/2013 , 42/2014, 192/2015, 27/16, 83/18, 220/18, 31/20) (https://www.stat.gov.mk/ZakonZaStatistika.aspx) Програма за статистички истражувања 2018-2022, 2018-2022 („Службен весник на РМ“ бр.22/18,224/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.18/20 и 300/20.) (https://www.stat.gov.mk/ZaNas.aspx?id=8) ЕВРОПСКА РЕГУЛАТИВА <u>Regulation (EC) No 2150/2002</u> of the European Parliament and of the Council.	
6.2	Споделување на податоци
Податоци за отпад според сектори на економска активност се споделуваат со Министерство за животна средина и просторно планирање врз основа на документ - Меморандум за соработка. Други институции со кои се споделуваат податоци се невладини организации, единици на локална самоуправа за примена на податоците во креирање планови и стратегии за управување на отпад. Податоците се споделуваат преку eDAMIS до Евростат согласно Регулатива 2150/2002 <u>Regulation (EC) No 2150/2002 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2002 on waste statistics</u> https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32002R2150 OECD; UNECE (Joint questionnaire), UNSD-UNEP (Questionnaire on environmental statistics).	
7	Доверливост
7.1	Доверливост - политика
1. Заштитата на индивидуалните податоци е регулирана со Законот за државна статистика (https://www.stat.gov.mk/ZakonZaStatistika.aspx) .	

2.Основните принципи и активности, што се преземаат за да се обезбеди доверливоста на податоците се опишани во Политиката за статистичка доверливост (<https://www.stat.gov.mk/pdf/PolitikaZaDoverlivost.pdf>).

7.2 Доверливост - третирање на податоците

Во согласност со член 38 од Законот за државна статистика (<https://www.stat.gov.mk/ZakonZaStatistika.aspx>) и Политиката за доверливост (<https://www.stat.gov.mk/pdf/PolitikaZaDoverlivost.pdf>), индивидуалните податоци не се објавуваат.

8 Политика за објавување

8.1 Календар на објавување

Датумот на објавување на податоците се утврдува во Календарот за објавување на Соопштенија, кој се ажурира квартално.

8.2 Пристап до Календарот на објавување

http://www.stat.gov.mk/Kalendar_nov.aspx

8.3 Кориснички пристап

Сите корисници имаат истовремено (или еднаков) пристап до статистичките податоци: ова значи дека датумите за објавување на статистичките податоци се претходно јавно објавени и никој корисник нема пристап до официјалните статистички податоци пред нивното објавување. Статистичките податоци прво се објавуваат во едицијата „Соопштенија “ на ВЕБ страницата на Државниот завод за статистика во 12.00 часот.

9 Фреквенција на дисеминација

Двегодишна.

10 Достапност и јасност

10.1 Соопштенија

Соопштението „Отпад според сектори на економска активност“ се објавува на две години и истото е достапно на ВЕБ страницата на ДЗС во поглавјето: „Соопштенија“ (<https://www.stat.gov.mk/PrikaziSoopstenie.aspx?rbtxt=82>)

10.2 Публикации

Податоците за отпад според сектори на економска активност се објавени во:

Статистички годишник,

<http://www.stat.gov.mk/PublikaciiPoOblast.aspx?id=34&rbrObl=37>

Статистика на животна средина

http://www.stat.gov.mk/PrikaziPublikacija_1.aspx?rbr=703

10.3 Онлајн база на податоци

МАКСтат - база - Животна средина.

http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_ZivotnaSredina/225_ZivSr_na_c_otp_sektori_mk.px/?rxid=46ee0f64-2992-4b45-a2d9-cb4e5f7ec5ef

10.4 Пристап до микроподатоци

Користењето на микроподатоци за надворешни корисници е можно само за истражувачки цели и се врши во согласност со Законот за државна статистика (член 41, член 42 и член 43). Пристапот до анонимизирани микроподатоци е дефиниран со интерна процедура на Државниот завод за статистика „ Пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели “. (<https://www.stat.gov.mk/ZaNas.aspx?id=22>).

10.5 Друго

По барање на корисниците, податоците се подготвуваат и во форма согласно нивните потреби.

10.6 Документација за методологијата

Методолошко објаснување, национално

<http://www.stat.gov.mk/MetodoloskiObjasSoop.aspx?id=82&rbrObl=28>

Методологија на Евростат

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/342366/351806/Guidance-on-EWCSStat-categories-2010.pdf/0e7cd3fc-c05c-47a7-818f-1c2421e55604>

10.7 Документација за квалитетот

Извештај за квалитет се објавува на веб страницата на ДЗС (http://www.stat.gov.mk/Meta_godini_v2.aspx). Последниот се однесува за 2022 година.

Извештај за квалитет се доставува до Евростат преку ESS Metadata handler (<https://webgate.ec.europa.eu/estat/spe/metaconv/home.htm#>). Последниот се однесува на референтна година 2022.

11 Управување со квалитет**11.1 Обезбедување на квалитетот**

Квалитетот на процесите и продуктите, во Државниот завод за статистика се обезбедува со почитување на Европскиот Кодекс за работа на европската статистика (<https://www.stat.gov.mk/ZaNas.aspx?id=2>) и Рамката за оценка на квалитетот во рамките

на Европскиот статистички систем (ESS Quality Assurance Framework--
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4392716/ESS-QAF-V2.0-final.pdf>).

Критериумите за квалитет се утврдени и во 3 аконот за државна статистика во член 46 и член 4в (<https://www.stat.gov.mk/ZakonZaStatistika.aspx>).

11.2 Оценка на квалитетот

Државниот завод за статистика ги реализира статистичките активности во согласност со Статистичкиот бизнис процес модел, кој се базира на меѓународниот модел - Генерички статистички бизнис процес модел (Generic Statistical Business Process Model-GSBPM) . Примената на овој модел, како и примената на меѓународните стандарди во статистичката продукција обезбедуваат високо ниво на точност и споредливост на податоците.

12 Релевантност

12.1 Потребите на корисниците

Податоците за отпад по сектори на економска активност се користат од национални институции: Министерство за животна средина и просторно планирање, Регионален центар за животна средина, индустриски и бизнис асоцијации, асоцијации за животна средина, невладини организации, единици на локална самоуправа за следење на трендовите на количеството отпад низ годините како и за пресметување индикатори. Податоците се користат од донесувачите на одлуки за техничка оправданост на нивните политики, за стратегиите и плановите за акција на полето на управување со отпадот, во утврдувањето стратегиски акции и мерки за економски развој со цел имплементирање на програмите за активно мерење на намалувањето на количеството на отпад, како и подготвување извештаи за статусот на животната средина во полето на управување со отпадот. Меѓународни корисници: Европските организации ја изразуваат својата потреба за информации преку специфични регулативи и договори, редовни работни состаноци (Евростат), меѓународни состаноци (за ажурирање на базата на податоци) прашалници и барања испратени до ДЗС (OECD; UNSD-UNEP).

12.2 Задоволство на корисниците

Почнувајќи од 2009 година, Државниот завод за статистика на секои три години спроведува Анкета за задоволство на корисниците.

12.3 Комплетност

Податоците се достапни од 2008 година наваму. ДЗС обезбедува 100 %од индикаторите што ги бара Регулацијата на ЕУ бр. 2150/2002.

Комплетност на податоците на национално ниво = 100%.

Комплетност на податоците за Евростат = 100%.

13 Точност и веродостојност

13.1 Севкупна точност

Методологијата на истражувањето и начинот на прибирање на податоците обезбедуваат солиден опфат и точност на податоците.

13.2 Примерочни грешки

Во секоја варијабла има различни категории на отпад. Големината на деловниот субјект (мало, средно, големо претпријатие) има голема улога и комбинација на вакви претпријатија е содржана во варијаблите па оттука има големи разлики во стандардната грешка и средината (коефициентот на варијација е количник од двете).

13.3 Непримерочни грешки

Грешки при мерење: Давателите на податоци се информираат за истражувањето со испраќање известување за електронско прибирање податоци. Собраните податоци се конторираат во Централниот завод.

Грешки при обработката на податоците: Паралелно со електронското пополнување на прашалниците се вршеше процесот на обработка и контрола на истите. Најчести идентификувани грешки беа неточно идентификувана категорија на отпад, непополнета соодветна табела поврзана со основна табела (пр. создаден отпад, не е пополнет дека е складиран или отстранет). При појава на некои поголеми недостатоци во прашалниците беа контактирани давателите на податоци, а за одредени ставки беше направена импутација на податоците користејќи метод на експертска проценка (рачна импутација). Грешки при неодговор: Стапка на неодговор на единица изнесува 38%. Најчести идентификувани грешки беа неточно идентификувана категорија на отпад, непополнета соодветна табела поврзана со основна табела (пр. создаден отпад, не е пополнет дека е складиран или отстранет).

14 Навременост и точност

14.1 Навременост

T+540

14.2 Точност

Податоците се објавуваат на денот, што е утврден (најавен) во Календарот за навременост.

15 Кохерентност и споредливост

15.1 Географска споредливост

Постои географска споредливост на дисеминираните податоци на национално и регионално ниво.

Поради единството на принципите, променливите, дефинициите и класификациите што се користат, постои висок степен на споредливост со земјите-членки на ЕУ во однос на резултатите од истражувањето.

Географската споредливост е исто така подобрена поради релевантниот Прирачник на Евростат и релевантните проверки спроведени од Евростат.

15.2 Временска споредливост

Податоците од 2008 натаму се пресметани според НКД Рев.2.0 и споредливоста на временската серија е обезбедена.	
15.3	Меѓудоменска кохерентност
Кохерентност меѓу области не е обезбедена.	
15.4	Внатрешна кохерентност
Внатрешна кохерентност на податоците е обезбедена и се прави споредба со другите истражувања од областа.	
16	Трошок и оптовареност
Просечното време за пополнување на прашалникот се движи помеѓу 15 и 20 минути.	
17	Ревизија на податоците
17.1	Политика за ревизија на податоците
Ревизијата на податоците се прави во согласност со Политиката за ревизија на ДЗС: (https://www.stat.gov.mk/ZaNas.aspx?id=25).	
17.2	Практика за ревизија на податоците
18	Статистичка обработка
18.1	Извори на податоци
Изворни податоци: Статистичко истражување за отпад според сектори на економска активност. Рамка на која се темели изворот на податоците: Статистички деловен регистар Методот со кој се прибираат податоците: примерок, случаен. Критериуми за стратификација: Деловните субјекти се избираат од деловниот регистар (со 10 и повеќе вработени) во секторите на економска активност од А-Р според НКД Рев. 2. Во примерокот за 2022 година опфатени се 1800 деловни субјекти.	
18.2	Фреквенција на прибирање податоци
Двегодишна.	
18.3	Прибирање на податоците

Податоците се прибираат со прашалник за отпад според сектори на економска активност (ЖС. О.1). Податоците се прибираат со метод на самопополнување-на печатен образец или електронски (прашалник во ексел формат).

18.4 Проверка на податоците

Проверка на податоците се врши во согласност со дефинираните критериуми за контрола. Проверка на податоците се врши пред и по внесувањето. За отстапувањата се контактираат извештајните единици. Проверка се врши и на готовите резултати пред нивното објавување.

При приемот на образецот (по пошта или во Excel по е-пошта) се архивира, евидентира, контролира и внесува со апликацијата (во Блејз).

Со апликацијата се спроведуваат задолжителните контроли според дефинираните правила за валидација. Во случај да има грешки и/или нелогичности се контактираат давателите на податоците.

Се контролира опфатноста која треба да биде 100%.

Валидација на излезните податоци:

Излезните податоци се анализираат и потврдуваат, во однос на претходната година (години).

18.5 Компилирање податоци

Едитирање: Агрегираните податоци се добиваат со пондерирање на податоците од примерокот. Најниското ниво на агрегирање е на НТЕС 2 ниво. Варијабла според која се прави примерокот е бројот на вработени во секој стратум. Импутација: Се врши импутација со податоци од претходниот период.

18.6 Прилагодување

Не е применливо

19 Коментар

Нема коментар.

A.1 Анекси